

Целюх О.І.
студ. гр. ЕОАм – 12
Національний університет «Львівська політехніка»
Науковий керівник – Пилипенко Л.М.,
к.е.н., ст. викладач кафедри обліку та аналізу

ДОЦІЛЬНІСТЬ СТВОРЕННЯ РЕЗЕРВУ СУМНІВНИХ БОРГІВ НА ПІДПРИЄМСТВІ

У бухгалтерському обліку резерв – явище віртуальне. В пасиві балансу відображені всі резерви підприємства. Тобто поряд з іншими власними джерелами походження активів (такими, як внески засновників, нерозподілений прибуток тощо) резерви дозволяють зрозуміти, звідки взялися ті чи інші активи та для чого вони призначаються. Адже сума чистих активів (тобто активів, забезпечених власними коштами підприємства) теоретично залишається у власному розпорядженні підприємства.

Зарубіжні та вітчизняні вчені-економісти присвятили ряд праць проблемам розвитку теорії і практики бухгалтерського обліку та аналізу дебіторської заборгованості. Серед них важливу роль відіграли праці: Д. Батехіна, І. А. Бланка, Ф. Ф. Бутинця, С. Ф. Голова, С. Грязнової, З. В. Гуцайлюка, Р. Дамарі, В. П. Завгороднього, О. Д. Заруби, В. В. Ковальова, В. Костюченка, С. І. Маслова, О.А. Петрик, Г. В. Савицької, Я. В. Соколова, В. В. Сопка, С. Хенка, К. Хувера, М. Г. Чумаченка, А. Шаповалової, М. Швайки та ін.

Разом з цим, багатоаспектність дослідження зумовлена складністю і різноманітністю суб'єктів та об'єктів розрахунково-платіжних відносин, що вплинуло на суперечливий характер нормативних документів, а також на рівень розробок окремих теоретичних і практичних аспектів методології бухгалтерського обліку та аналізу дебіторської заборгованості.

Відповідно до п. 7 П(С)БО 10 «Дебіторська заборгованість» поточна дебіторська заборгованість включається до підсумку балансу за чистою вартістю її реалізації. А чиста реалізаційна вартість дебіторської заборгованості визначається як сума поточної дебіторської заборгованості, зменшена на резерв сумнівних боргів. Таким чином, визначення суми резерву сумнівних боргів – необхідна умова діяльності будь-якого підприємства, яке має дебіторську заборгованість. Цей резерв створюється як джерело погашення частини дебіторської заборгованості, щодо якої існує впевненість про її неповернення боржником або за якою минув строк позовної давності [3].

Одним з шляхів покращення обліку дебіторської заборгованості можна вважати цифровий аналіз як засіб контролю законності та вірогідності господарських операцій, пов'язаних з дебіторською заборгованістю. Використання цифрового аналізу дозволяє виявити факти шахрайства, неефективної кредитної та інкасаційної політики, помилок у бухгалтерському обліку. Створюючи резерв сумнівних боргів бухгалтер дотримується принципу обачності. Для забезпечення такого принципу бухгалтерського обліку дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи і послуги відображається в бухгалтерській звітності у чистій реалізаційній вартості, що враховує величину резерву сумнівних боргів. Вирішити питання визначення величини такого резерву можна за допомогою двох методів: класифікації дебіторської заборгованості за термінами непогашення та оцінювання рівня платоспроможності дебітора. Слід запропонувати комплексний методичний підхід до розрахунку резерву сумнівних боргів. Комплексна методика розрахунку такого резерву містить аналітичну і математичну моделі розрахунку.

Суть аналітичної моделі полягає в оцінюванні рівня платоспроможності дебітора на основі розроблених критеріїв рівня неплатоспроможності, за результатами якого списують дебіторську заборгованість покупців і відображають списані суми як сумнівний борг. Процес визначення величини резерву сумнівних боргів з використанням аналітичної моделі доволі

трудомісткий, але він дає змогу отримувати точний розрахунок величини резерву сумнівних боргів і реальну оцінку чистої реалізаційної вартості поточної дебіторської заборгованості.

Математична модель визначення величини резерву ґрунтується на методі класифікації дебіторської заборгованості за термінами непогашення. Розроблення математичної моделі визначення величини резерву сумнівних боргів менш трудомістке і забезпечує повне зарахування в рівних частках суми непогашеної дебіторської заборгованості в такий резерв на час визнання заборгованості безнадійною [1].

Використання комплексного методичного підходу до розрахунку резерву сумнівних боргів забезпечує розробку комплексної політики розрахунку такого резерву, виходячи з всебічного оцінювання розмірів, складу та термінів виникнення дебіторської заборгованості за продукцію, товари, роботи і послуги з урахуванням специфіки господарюючого суб'єкта.

Також існують ситуації, коли не потрібно створювати резерви сумнівних боргів:

1. Підприємство має заборгованість тих покупців, яким продає товари (роботи, послуги) виключно на умовах передоплати, оскільки при цьому не виникає дебіторської заборгованості як такої.

2. Підприємства роздрібно́ї торгівлі, реалізація товарів, яких відбувається за готівку.

Отже, для багатьох підприємств створення резерву сумнівних боргів є позитивним явищем. Хоча велика кількість підприємств, звітність, яких є публічною не створюють резерву сумнівних боргів, оскільки: суми, які резервуються, не включаються до валових витрат у податковому обліку, що, в свою чергу, не впливає на зменшення податку на прибуток підприємства; підприємства не хочуть нести додаткові трудові витрати на створення цього резерву.

На нашу думку потрібно вдосконалити методику визначення суми резерву сумнівних боргів та внести зміни до законодавства щодо стимулювання створення цього резерву підприємствами.

Література:

1. *Бухгалтерський облік та оподаткування: Навч. посібник/За ред. Р.Л. Хом'яка, В.І. Лемішовського. – Львів: Бухгалтерський центр «Ажур», 2009. – 1112 с.*
2. *Організація бухгалтерського обліку: Навч. посібник/За ред. Ф. Ф. Бутинця, О. В. Олійника, М. М. Шигуна, М. С. Шулепової – Житомир: ЖІТІ, 2001. – 576 с.*
3. *Дебіторська заборгованість: П(С)БО №10, затверджене. наказом МФУ від 08.10.99 р. №237*

Чиж О.Р.

студ. гр. ОА - 32

Національний університет «Львівська політехніка»

Науковий керівник – Литвиненко Н. О.,

асистент кафедри обліку та аналізу

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ АУДИТУ В УКРАЇНІ

Одним із найбільш дієвих засобів виявлення та попередження фінансових ризиків, правопорушень та інших тінювих проявів є аудиторський контроль, що здійснюється недержавними аудиторськими фірмами (аудиторами). Однак ефективному використанню можливостей аудиту, як складової адміністративно-правової інфраструктури протидії фінансовим порушенням і детінізації економічних відносин, заважає ряд проблемних питань, пов'язаних як із незадовільним станом системи фінансового контролю в Україні в